

رقابت یک‌نفره ایران فهرست نامزدهای ریاست‌جمهوری را قیچی می‌کند

به قلم عمر کرمی (/fa/experts/mr-krmy-0/)

۳۰ مه ۲۰۲۱

همچنین دست‌یافتنی به

/ (English (/policy-analysis/race-one-iran-slashes-its-presidential-candidates-list

العربية (/ar/policy-analysis/ayran-tqls-layht-mrshhy-alryast-fhl-sytm-ajra-alantkhabat-bmrshh-wahd/)

درباره نویسنده

عمر کرمی (/fa/experts/mr-krmy-0/)

عمر کرمی مدیر ضداطلاعات در شرکت امنیت سایبری سیکس‌گیل (Sixgill) در اسرائیل است. او پیش از این پژوهشگر مهمان در انستیتو واشنگتن بوده است و نیز مدیریت کارهای پژوهشی و تحلیلی نیروهای دفاعی اسرائیل در حوزه خاورمیانه را بر عهده داشته است.

تحلیل کوتاه

رژیم ظاهراً همه موانع احتمالی برنده شدن ابراهیم رئیسی در انتخابات ریاست‌جمهوری و شاید جانشینی خامنه‌ای را در آینده برطرف می‌کند اما مشروعیت داخلی رژیم با خطر زوال روبروست

مبارزات انتخاباتی ایران در این هفته با «سورپریز خرداد» همراه بود چون شورای نگهبان اعلام کرد که چند نامزد صاحب‌نام برای شرکت در انتخابات ۲۸ خرداد/ ۱۸ ژوئن رد صلاحیت شده‌اند. هرچند رد صلاحیت گسترده در رژیم چیز تازه‌ای نیست اما بعضی از نام‌هایی که امسال زیر تیغ رفتند غیرمنتظره بود: اوایل این ماه فقط هفت نفر از چهل کاندیدایی که حداقل معیارهای ثبت‌نام را داشتند نهایتاً برای شرکت در انتخابات تایید شدند و شخصیت‌های صاحب‌نامی چون علی لاریجانی رئیس سابق مجلس اسحاق جهانگیری معاون رئیس‌جمهور و محمود احمدی‌نژاد رئیس‌جمهور سابق جزو تاییدشده‌ها نبودند.

تا اینجا لاریجانی و دیگر نامزدهای رد صلاحیت‌شده اعلام کرده‌اند که رای شورای نگهبان را می‌پذیرند و از رهبر ایران علی خامنه‌ای درخواست تغییر آن را نخواهند کرد. اما دیگر شخصیت‌های برجسته علناً انتقاد کرده‌اند. برادر علی لاریجانی یعنی صادق لاریجانی رئیس سابق قوه قضائیه این تصمیم را «غیرقابل دفاع» خواند. مصطفی تاجزاده اصلاح‌طلب رد صلاحیت‌شده از این هم فراتر رفت و گفت که در مقابل این حرکت شورای نگهبان «هیچ شهروند مسئولی نباید تسلیم شود» و اعلام کرد که تصمیم شورای نگهبان با هدف نابودی عنصر «جمهوریت» در نظام جمهوری اسلامی گرفته شده است. حتی ابراهیم رئیسی نامزد پیشگام که بیش از هر کس دیگری خود را آماده بهره‌برداری از این رد صلاحیت‌ها می‌کند ابراز نگرانی کرد و گفت که او می‌خواسته انتخابات رقابتی‌تر و مشارکتی‌تر باشد اما سخن او احتمالاً برای نفع شخصی بود و می‌خواست برای خودش مشروعیت بخرد و با طعنه‌های عمومی تمسخرآمیز مبنی بر رقابت «رئیسی در برابر رئیسی» مقابله کند و شاید بخت خود را برای جانشینی خامنه‌ای در آینده محفوظ نگه دارد.

چه کسانی در فهرست نهایی هستند

بیشتر هفت نامزدی که موفق به کسب صلاحیت شدند به جناح محافظه‌کار در نقشه سیاسی ایران تمایل آشکاری دارند اما محض آبروداری در این آخرین قدرت‌نمایی رژیم دو نام غیرمحافظه‌کار نه‌چندان مهم نیز در بین آن‌ها قرار دارد. صاحب‌نام‌ترین محافظه‌کار فهرست آیت‌الله رئیسی است. رئیس قوه قضائیه که بعد از هفته‌ها حمایت ضمنی و کنارکشیدن تعدادی از محافظه‌کاران ارشد (مثلاً علیرضا افشار فرمانده سابق بسیج حسین دهقان وزیر دفاع سابق رستم قاسمی وزیر نفت سابق) حالا از نظر بسیاری نامزد محبوب خامنه‌ای دانسته می‌شود.

چهار شخصیت محافظکار/تندرو شاخص دیگر هم در فهرست نهایی دیده می‌شوند دست‌کم فعلا: محسن رضایی فرمانده سابق سپاه پاسداران و دبیر فعلی مجمع تشخیص مصلحت نظام سعید جلیلی دبیر سابق شورای عالی امنیت ملی علیرضا زاکانی نماینده سابق مجلس (که در دو انتخابات ریاست‌جمهوری گذشته رد صلاحیت شده بود) و امیرحسین قاضی‌زاده هاشمی نایب‌رئیس مجلس و ولی اگر تجربه تاریخی ملاک باشد بیشتر آن‌ها احتمالا پیش از آغاز انتخابات کنار می‌کشند و پشت سر رئیسی به‌عنوان نامزد اصلی محافظه‌کاران متحد می‌شوند.

دو نامزد غیرمحافظه‌کار هم به این فهرست راه پیدا کرده‌اند: عبدالناصر همتی رئیس بانک مرکزی که به حزب رئیس‌جمهور فقید اکبر هاشمی رفسنجانی (کارگزاران) نزدیک است اما بیشتر به‌عنوان تکنوکرات شناخته می‌شود تا رهبر سیاسی و محسن مهرعلیزاده که قبلا معاون رئیس‌جمهور محمد خاتمی بود هیچ‌یک از آن‌ها پایگاه رای گسترده یا حضور شاخصی در سیاست ایران ندارند خصوصا در مقایسه با نامزدهایی که اجازه شرکت در رقابت‌ها را نیافتند.

جا باز کردن برای رئیسی

غافلگیرکننده‌ترین حذف شورای نگهبان کنار گذاشتن علی لاریجانی بود که از پیشینه سیاسی مهم و شهرت اجتماعی زیادی در ایران برخوردار است خانواده او جزو پرنفوذترین‌ها در کشور است و پیوندهای مهمی هم با روحانیون قم و هم با نخبگان سیاسی تهران دارند او از دهه ۱۹۸۰ در بسیاری از سمت‌های ارشد جمهوری اسلامی فعالیت کرده افسر سپاه وزیر ارشاد رئیس صدا و سیما دبیر شورای عالی امنیت ملی مذاکره‌کننده ارشد هسته‌ای و در آخرین دوره کاری‌اش سه دوره چهارساله رئیس مجلس بوده است او در گذشته برای انتخابات ریاست‌جمهوری تایید صلاحیت شده بود (در سال ۲۰۰۵ او توانست ۵ درصد آراء را به خود اختصاص دهد) و امروز کماکان جزو سران ارشد نظام است.

لاریجانی از زمان ثبت‌نام برای انتخابات امسال در کلاب‌هاوس اینستاگرام توئیتر و دیگر رسانه‌های اجتماعی بسیار فعال بود و روزی چند بار پست می‌گذاشت و به برخی رقبای تندرو خود از جمله رئیسی و جلیلی می‌تاخت عده‌ای می‌گفتند که هدف از چرخش عمل‌گرایانه او جذب پایگاه رای رئیس‌جمهور حسن روحانی است که رأی‌دهندگانی جوان‌تر و تحصیل‌کرده‌تر هستند و کلا نمی‌خواهند رئیسی رئیس‌جمهور شود.

دلیل رسمی رد صلاحیت لاریجانی اعلام نشد اما مطابق برخی گزارش‌ها شورای نگهبان سعی کرد تقصیر را به گردن دخترش بیندازد به‌خاطر ادعای حضور او برای تحصیل در آمریکا اما به احتمال زیاد سوابق قابل توجه و پتانسیل او به‌عنوان یک نامزد قدرتمند که می‌توانست نامزد نیابتی (اصلاح‌طلبان) باشد باعث رد صلاحیت او شده است.

شورای نگهبان همچنین بقیه موانع را هم از سر راه رئیسی برداشت و نامزدهای مهم نزدیک به اصلاح‌طلبان از قبیل جهانگیری تاجزاده و محسن هاشمی رفسنجانی (پسر رئیس‌جمهور پیشین) را حذف کرد جبهه اصلاح‌طلب نامزدهای متعددی را ثبت‌نام کرد به امید این که دست‌کم چند نفری از آن‌ها اجازه شرکت پیدا کنند اما بی‌شک انتظار داشتند که شخصیتی صاحب‌نام‌تر از مهرعلیزاده (که خود درخواستی در این مورد نداشت) تایید صلاحیت شود آذر منصوری سخنگوی این جبهه در واکنش به فهرست نهایی شورای نگهبان توئیٹ کرد که آن‌ها از هیچ یک از کاندیداها حمایت نخواهند کرد چون تمام نامزدهای اصلاح‌طلبان رد صلاحیت شده‌اند.

در مورد احمدی‌نژاد او مثل انتخابات گذشته رد صلاحیت شد گرچه انتظار چنین تصمیمی می‌رفت اما بنا به گزارش‌ها رژیم در اقدامی احتیاطی نسبت به پیامدهای ناخوشایند پس از نشر خبر رد صلاحیت او نیروهای امنیتی را به منطقه محل سکونت او اعزام کرد سعید محمد از مقامات ارشد سپاه هم رد صلاحیت شد.

تضمین آینده رئیسی می‌تواند مشروعیت رژیم را کاهش دهد

در انتخابات‌های گذشته وقتی شورای نگهبان شخصیت‌های صاحب‌نام را رد صلاحیت می‌کرد معمولا سعی می‌کرد حذف‌ها را متوازن کند و اجازه می‌داد نامزدهای نیابتی که «ریسک» کمتری دارند در انتخابات شرکت کنند ایده این بود که به رأی‌دهندگان عمل‌گرا کسی را پیشنهاد بدهند تا با او هم‌مسو شوند و از احتمال مشارکت پایین در انتخابات که برای رژیم خجالت‌آور است بکاهند مثلا در سال ۲۰۱۳ رفسنجانی باسابقه که یک کاندیدای عمل‌گرای قدرتمند بود از شرکت در انتخابات منع شد اما روحانی که «بی‌خطرتر» بود تایید صلاحیت شد و نهایتا هم برنده شد.

اما هنوز کارت‌های متعددی هست که با استفاده از آن‌ها می‌توان واکنش منفی داخلی علیه تصمیم شورای نگهبان را به حداقل رساند مثلا خامنه‌ای شاید تصمیم بگیرد بعضی نامزدهای رد صلاحیت شده را تایید کند همان‌طور که در گذشته گاهی این کار را کرده یا شاید فقط بخواهد با اتکا به علاقه عمومی به انتخابات شورای شهر در سراسر کشور که هم‌زمان برگزار می‌شود مشارکت آبرومندانه را برای انتخابات ریاست‌جمهوری تضمین کند اما فعلا رژیم ظاهرا حاضر است برخی از حامیان برنامه هسته‌ای خود (مثل لاریجانی) را ناخشنود کند تا مطمئن شود که رئیسی به هر قیمتی برنده خواهد شد یک توضیح احتمالی برای این رویکرد مخاطره‌آمیز

این است که بر اساس نشانه‌های متعددی (<https://www.washingtoninstitute.org/policy-analysis/irans-presidential-election-season-kicks-five-takeaways>) رژیم دارد رئیسی را ترجیحاً برای جانشینی خامنه‌ای به‌عنوان رهبر ایران آماده می‌کند. پیروزی در انتخابات ماه آینده می‌تواند سابقه اجرایی او را برای سمت رهبری تقویت کند اما دو باخت پشت سر هم در رقابت ریاست‌جمهوری می‌تواند این احتمال را کلاً از بین ببرد. در هر دو صورت احتمالاً رژیم با کاهش بیشتر مشروعیت داخلی خود روبه‌رو خواهد شد.

عمر کرمی پیش از این پژوهشگر مهمان در انستیتو واشنگتن بوده است و مدیریت کارهای پژوهشی و تحلیلی نیروهای دفاعی اسرائیل در حوزه خاورمیانه را نیز بر عهده داشته است.

RECOMMENDED

BRIEF ANALYSIS

Iran Takes Next Steps on Rocket Technology

فوریه ۲۰۲۲ ۱۱

◆
Farzin Nadimi

(/policy-analysis/iran-takes-next-steps-rocket-technology)

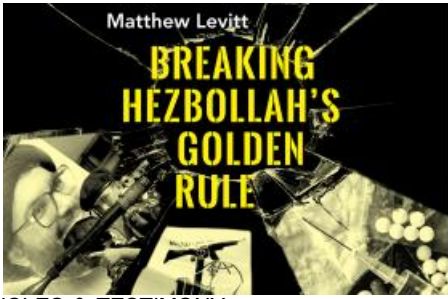
BRIEF ANALYSIS

Saudi Arabia Adjusts Its History, Diminishing the Role of Wahhabism

فوریه ۲۰۲۲ ۱۱

◆
Simon Henderson

(/policy-analysis/saudi-arabia-adjusts-its-history-diminishing-role-wahhabism)

ARTICLES & TESTIMONY

Podcast: Breaking Hezbollah's Golden Rule

فبراير ٢٠٢٢

Matthew Levitt

(/policy-analysis/podcast-breaking-hezbollahs-golden-rule)

TOPICS

[\(fa/policy-analysis/dmkrazy-w-aslah/\) ديمقراسى و اصلاح](#)

[\(fa/policy-analysis/rb-w-aslam-syasy/\) عرب و اسلام سياسى](#)

REGIONS & COUNTRIES

[\(fa/policy-analysis/ayran/\) ايران](#)